

Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych im. Jana Matejki w Nowym Wiśniczu

Program wychowawczo-profilaktyczny

Nowy Wiśnicz 2025

SPIS TREŚCI

I.	PODSTAWA PRAWNA	3
II.	WPROWADZENIE	4
1.	CEL GŁÓWNY	4
2.	SYLWETKA ABSOLWENTA	4
III.	NAUCZYCIELE	6
IV.	UCZNIOWIE	7
1.	PRAWA UCZNIÓW:	7
2.	OBOWIĄZKI UCZNIÓW:	7
V.	ZASADY WSPÓŁPRACY WYCHOWAWCZEJ Z RODZICAMI	8
VI.	SZKOŁA W ŚRODOWISKU	9
VII.	EWALUACJA OSIĄGNIĘCIA CELU/WYNIKÓW/PROCESU DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZYCH I PROFILAKTYCZNYCH	11
	WNIOSKI Z EWALUACJI PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO, REALIZOWANEGO W ROKU SZKOLNYM 2024/2025	11
VIII.	PODSTAWOWE KIERUNKI REALIZACJI POLITYKI OŚWIATOWEJ PAŃSTWA W ROKU SZKOLNYM 2025/2026	12
IX.	REKOMENDACJE WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNE CEA NA ROK 2024/2025	13
X.	DIAGNOZA SYTUACJI WYCHOWAWCZEJ	13
XI.	ZADANIA I FORMY DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZYCH I PROFILAKTYCZNYCH	14
OBSZAR:	ROZWÓJ ARTYSTYCZNY UCZNIA	14
OBSZAR:	DOJRZAŁOŚĆ DUCHOWA	15
OBSZAR:	DOJRZAŁOŚĆ PSYCHICZNA (EMOCJONALNA I INTELEKTUALNA)	15
OBSZAR:	DOJRZAŁOŚĆ SPOŁECZNA	18
OBSZAR:	DOJRZAŁOŚĆ FIZYCZNA	21
OBSZAR:	PROFILAKTYKA ZAGROŻEŃ	22
OBSZAR:	POMOC PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA	23
OBSZAR:	ROZWÓJ KOMPETENCJI PSYCHOLOGICZNYCH I WYCHOWAWCZYCH NAUCZYCIELI	24
BIBLIOGRAFIA:		25

I. PODSTAWA PRAWNA

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 z późn. zm.);
- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 217 A (III) przyjęta i proklamowana w dniu 10 grudnia 1948 r.);
- Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych (Dz. U. 1977 nr 38 poz. 167);
- Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. nr 120 poz. 526);
- Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1043 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz. 986 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1449);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (t. j. Dz.U. 2023 poz. 1798);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. z 2018 r., poz. 467 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 sierpnia 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego (Dz. U. z 2019 r., poz. 1637 z późn. zm.);
- Rozdział 8a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t. j. Dz. U. z 2025 r. . poz. 881 z późn. zm.)
– Pomoc materialna dla uczniów.

II. WPROWADZENIE

1. Cel główny

Uczeń osiąga dojrzałość w sferze fizycznej, psychicznej (emocjonalnej i intelektualnej), społecznej oraz duchowej na miarę fazy rozwojowej, w której się znajduje.

Dojrzałość fizyczną należy rozumieć jako prowadzenie zdrowego stylu życia, dojrzałość psychiczną – jako ponoszenie odpowiedzialności za siebie i współodpowiedzialności za innych oraz otaczający świat, dojrzałość społeczną – jako konstruktywne pełnienie ról społecznych, natomiast dojrzałość duchową – jako posiadanie konstruktywnego systemu wartości oraz poczucia sensu życia i istnienia człowieka.

2. Sylwetka absolwenta

- 1) szanuje dziedzictwo kulturowe swojego i innych narodów;
- 2) godnie reprezentuje szkołę, rodzinę, ojczyznę;
- 3) przestrzega zasad kultury i etyki, prawa autorskiego oraz innych przepisów prawa związanych z ochroną dóbr kultury;
- 4) uczestniczy w życiu kulturalnym;
- 5) prezentuje swoje dokonania;
- 6) kreatywnie realizuje zadania, wykazując się wrażliwością artystyczną;
- 7) ocenia jakość wykonywanych zadań;
- 8) realizuje indywidualnie i zespołowo zadania oraz projekty artystyczne;
- 9) pracuje w zespole w ramach przydzielonych zadań, biorąc współodpowiedzialność za efekt końcowy tej pracy;
- 10) komunikuje się i współpracuje z członkami zespołu;
- 11) buduje relacje oparte na zaufaniu;
- 12) prezentuje postawę proaktywną;
- 13) organizuje swoją pracę i konsekwentnie dąży do celu oraz przewiduje skutki podejmowanych działań;
- 14) stosuje sposoby radzenia sobie ze stresem;
- 15) aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności;
- 16) jest świadomy swoich możliwości.
- 17) podejmuje wyzwania w różnych sferach życia;
- 18) wykorzystuje w praktyce wiedzę z zakresu zagrożeń psychofizycznych w okresie adolescencji;
- 19) prowadzi zdrowy tryb życia;
- 20) dba o własny rozwój, podnosi kwalifikacje, dąży do dalszego kształcenia;

- 21) potrafi formułować i prezentować własne poglądy, opinie w odniesieniu do różnych zjawisk;
- 22) w kontaktach międzyludzkich jest taktowny, opanowany, tolerancyjny, uczynny, życzliwy, otwarty na potrzeby innych, uczciwy, prawdomówny, obowiązkowy;

Cele powyższe osiąmane są w drodze działań wychowawczych, gdzie „wychowanie” należy rozumieć jako proces wspierania ucznia w rozwoju.

Ograniczona skuteczność działań wychowawczych oraz współwystępujące czynniki ryzyka negatywnie oddziałujące na wychowanka sprawiają, że cele wychowawcze są zagrożone lub wręcz niemożliwe do osiągnięcia. Wtedy konieczne staje się podejmowanie działań profilaktycznych, gdzie „profilaktykę” należy rozumieć jako interwencję wzmacniającą, korygującą i uzupełniającą wychowanie.

W ustawie „Prawo oświatowe” podkreślono, że: „Nauczanie i wychowanie – respektując chrześcijański system wartości – za podstawę przyjmuje uniwersalne zasady etyki...” . Wykładnię podstawowych wartości chrześcijańskich zawiera przesłanie św. Jana Pawła II skierowane do uczestników Europejskiego Kongresu Naukowego pod hasłem „Ku konstytucji europejskiej?” Papież wymienił w nim następujące wartości: godność osoby ludzkiej, świętość życia ludzkiego, centralną rolę rodziny opartej na małżeństwie, wykształcenie, wolność myśli i słowa, wolność głoszenia własnych poglądów, wolność wyznawania, religii; ochronę prawną jednostek i grup, współpracę wszystkich na rzecz wspólnego dobra, pracę pojmowaną jako dobro osobiste i społeczne oraz władzę polityczną pojmowaną jako służba, podporządkowaną prawu i rozumowi, a ograniczoną przez prawa osoby i narodów.

Społeczność szkolną jako formę wspólnoty wychowawczej stanowią uczniowie, ich rodzice oraz wszyscy nauczyciele i pracownicy szkoły.

Zadaniem szkoły jest kształcenie uczniów nierozdzielnie połączone z wychowaniem, obejmującym działania profilaktyczne.

Pierwszymi wychowawcami młodzieży są rodzice, którzy posiadają pierwotne, największe prawa wychowawcze w stosunku do swoich dzieci.

Wychowanie w naszej szkole ma charakter:

- a) integralny – obejmuje wszystkie sfery osoby ucznia: fizyczną, psychiczną, duchową i społeczną,
- b) personalistyczny – stawia w centrum osobę ucznia,
- c) indywidualny – uwzględnia indywidualne możliwości ucznia.

III. NAUCZYCIELE

Istotą działań wychowawczych naszej szkoły jest wspólne działanie wszystkich, którzy mają kontakt z wychowankami. Nauczyciel efektywnie wychowuje – ucząc wówczas, gdy:

- ✓ realizuje powinności wychowawcze określone w Statucie Szkoły,
- ✓ wprowadza treści wychowawcze w program zajęć dydaktycznych swojego przedmiotu,
- ✓ stwarza uczniom sytuacje uwrażliwiające ich sferę emocjonalno-motywacyjną,
- ✓ dostarcza uczniom swoim postępowaniem dobrych wzorów do naśladowania,
- ✓ stwarza uczniom okazję do odkrywania świata wartości,
- ✓ sam jednoznacznie opowiada się po stronie wartości,
- ✓ podczas realizacji procesu dydaktyczno-wychowawczego wspiera uczniów starając się: podnieść ich poczucie własnej wartości, wzmocnić odporność emocjonalną na stres, rozwijać umiejętności podejmowania decyzji, rozwiązywania problemów, okazując im akceptację, życzliwość, partnerstwo, traktując ich podmiotowo,
- ✓ propaguje i docenia uczciwość, sumienność i terminowość działań ucznia,
- ✓ propagując humanistyczne, demokratyczne nastawienie wobec uczniów, jednocześnie zachowuje zdrowy rozsądek, refleksyjność i krytycyzm,
- ✓ jest asertywny, potrafi uczniom określać cele, stawiać im granice bez agresji i urażania, otwarcie wyrażać wobec uczniów swoje emocje,
- ✓ jest zwolennikiem dialogu w edukacji,
- ✓ stwarzając uczniom warunki do rozwoju – sam dba o swój rozwój,
- ✓ ze szczególną odpowiedzialnością troszczy się o indywidualizowanie pracy, dostosowanie wymagań edukacyjnych oraz udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej wobec ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Szczególną rolę w procesie wychowania odgrywa **wychowawca klasy**. Ma on. m. in.:

- ✓ integrować zespół klasowy,
- ✓ mediować w sytuacjach trudnych pomiędzy uczniami lub uczniami a nauczycielami,
- ✓ inspirować i wzmacniać współpracę z rodzicami,
- ✓ podejmować problemy, zagadnienia związane z tym, co przeżywają uczniowie jako klasa lub jako osoby dojrzewające,
- ✓ wspierać uczniów w poszukiwaniu dalszej drogi ich rozwoju,
- ✓ pomagać wychowankom w pokonywaniu bieżących trudności,
- ✓ czuwać nad postępami w nauce i frekwencją swoich wychowanków,
- ✓ prowadzić lekcje wychowawcze według planu zaakceptowanego przez dyrektora.

Pedagog i psycholog szkolny:

- ✓ swoimi kompetencjami i warsztatem służy uczniom, rodzicom i nauczycielom;
- ✓ udziela porad i konsultacji.

IV. UCZNIOWIE

Uczeń jako członek społeczności szkolnej posiada swoje prawa i obowiązki.

1. Prawa uczniów:

- ✓ prawo do uzyskania rzetelnej wiedzy przygotowującej do kontynuacji nauki na kolejnych szczeblach edukacji i funkcjonowania na rynku pracy,
- ✓ możliwość zwracania się w każdej sprawie do wychowawcy, pedagoga, psychologa, nauczycieli, dyrekcji w celu uzyskania pomocy,
- ✓ prawo do rozwijania własnych zainteresowań, zdolności, talentów w ramach różnych form proponowanych przez szkołę,
- ✓ prawo do nauki w warunkach bezpieczeństwa, ładu i ogólnej kultury bycia,
- ✓ prawo do ochrony poszanowania godności,
- ✓ prawo do życzliwego i podmiotowego traktowania w procesie dydaktyczno-wychowawczym,
- ✓ prawo do swobody kulturalnego wyrażania myśli i przekonań,
- ✓ sprawiedliwej, obiektywnej, jawnej i uzasadnionej oceny oraz ustalonych sposobów kontroli postępów w nauce,
- ✓ korzystania z poradnictwa pedagogiczno-psychologicznego,
- ✓ prawo do twórczego udziału we wszystkich dziedzinach życia szkoły,
- ✓ prawo do korzystania za wiedzą i zgodą dyrektora z wyposażenia,
- ✓ prawo do wypoczynku w atmosferze życzliwości i poczucia bezpieczeństwa.

2. Obowiązki uczniów:

- ✓ sumienna praca nad zdobywaniem wiedzy i formowaniem własnej osobowości,
- ✓ punktualność i systematyczne uczęszczanie na zajęcia,
- ✓ szacunek dla nauczycieli i pracowników szkoły, koleżeńska postawa wobec rówieśników,
- ✓ przestrzeganie zarządzeń dyrekcji i poleceń nauczycieli i wychowawców,
- ✓ kulturalne zachowanie się w szkole i poza szkołą, w tym dbałość o kulturę słowa,
- ✓ dbałość o sprzęt szkolny oraz ład w pracowniach, pokojach i w otoczeniu szkoły,

- ✓ poszanowanie życia, zdrowia własnego i innych,
- ✓ dbałość o rozwój i higienę osobistą,
- ✓ godne reprezentowanie szkoły w miejscach publicznych.

Wszyscy uczniowie tworzą Samorząd Uczniowski. Przewodniczący Samorządu Uczniowskiego jest jedynym reprezentantem ogółu uczniów. Rolą Samorządu Uczniowskiego jest:

- ✓ uczestniczenie w realizacji zadań szkolonych, w szczególności w zakresie procesu dydaktyczno-wychowawczego,
- ✓ podejmowanie działań oczekiwanych przez społeczność szkolną,
- ✓ interweniowanie w przypadku naruszenia praw uczniów (zgodnie z zasadami określonymi w *Statucie*),
- ✓ organizowanie i koordynowanie różnego rodzaju akcji na rzecz uczniów, szkoły, środowiska.

V. ZASADY WSPÓŁPRACY WYCHOWAWCZEJ Z RODZICAMI

Bezwzględny priorytet w wychowaniu ma dom rodzinny.

Nauczyciele w zakresie wychowania pełnią funkcję wspomagającą i uzupełniającą.

Kierunek działalności wychowawczej w naszej szkole nie może być sprzeczny z wolą i przekonaniami rodziców.

Rodzice jako członkowie społeczności szkolnej biorą udział w wychowawczych zadaniach szkoły poprzez:

- ✓ zapoznanie się z programem kształcenia i wychowania,
- ✓ uzyskiwanie porad w sprawach wychowawczych,
- ✓ uzyskiwanie pomocy i wsparcia wychowawcy klasy i internatu oraz pedagoga i psychologa szkolnego,
- ✓ uczestniczenie w stałych spotkaniach z wychowawcami klas i nauczycielami,
- ✓ indywidualne konsultacje z wychowawcami i nauczycielami,
- ✓ uzyskiwanie w atmosferze życzliwości rzetelnej informacji na temat swojego dziecka, jego zachowania, postępów, trudnościach w nauce,
- ✓ wyrażanie opinii na temat wychowawczej pracy szkoły,
- ✓ udział w imprezach kulturalnych organizowanych przez szkołę,
- ✓ uczciwe i rzetelne informowanie wychowawców o stanie zdrowia dziecka i przyczynach jego nieobecności na zajęciach.

Wychowawca klasy zobowiązany jest do:

- ✓ utrzymywania stałego kontaktu z rodzicami i odbywania systematycznych spotkań w celu analizy postępów i sytuacji wychowawczych,
- ✓ włączania rodziców do pracy w organizowaniu imprez klasowych, lekcji wychowawczych i innych.

Rodzice o postępach ucznia informowani są za pośrednictwem wychowawcy klasy:

- ✓ podczas zebrań klasy - przynajmniej raz w semestrze,
- ✓ w terminach ustalonych na prośbę rodzica lub wychowawcy.

Rodzice współdziałają ze szkołą za pośrednictwem Rady Rodziców.

VI. SZKOŁA W ŚRODOWISKU

Szkoła nie może egzystować w oderwaniu od środowiska lokalnego. Środowisko ma wpływ na rozwój osobowości ucznia i kształtowanie ról społecznych i zawodowych, uzupełnia edukację szkolną i daje bodźce do działania ponadprogramowego.

Szkoła współpracuje z następującymi instytucjami i organizacjami społecznymi:

- 1) samorządem lokalnym:
 - ✓ udział w uroczystościach związanych z historią i kulturą narodu, regionu i miasta,
 - ✓ udział władz miasta i powiatu w wybranych uroczystościach i imprezach szkolnych,
 - ✓ poradniami pedagogiczno-psychologicznymi:
 - kierowanie uczniów na badania,
 - zapraszanie pracowników Poradni na spotkania z uczniami i ich rodzicami,
- 2) Instytucjami kultury regionalnymi i ogólnopolskimi:
 - ✓ organizowanie wystaw plastycznych indywidualnych i zbiorowych,
 - ✓ organizowanie imprez o charakterze kulturalnym,
 - ✓ udział w wernisażach, wykładach, spotkaniach autorskich, spektaklach, koncertach itp.,
 - ✓ zwiedzanie wystaw stałych i czasowych,
 - ✓ uczestniczenie w lekcjach muzealnych, bibliotecznych,
 - ✓ udział w plenerach,
 - ✓ udział w konkursach organizowanych przez instytucje kultury,
- 3) policję:
 - ✓ ścisła współpraca Dyrektora z komisarzem do spraw nieletnich,
 - ✓ pogadanki dla uczniów i ich rodziców na temat zagrożeń,
 - ✓ szkolenia dla nauczycieli dotyczące zagrożeń,

- 4) Powiatowym Urzędem Pracy:
 - ✓ kontakt dotyczący zbierania przez pedagoga informacji na temat rynku pracy,
 - ✓ szkolenie uczniów dotyczące możliwości zatrudnienia i umiejętności poszukiwania pracy,
- 5) Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Bochni:
 - ✓ prowadzenie lekcji wychowawczych w celu zapewnienia uczniom odpowiedniej wiedzy na temat profilaktyki chorób zakaźnych, promocja szczepień i propagowanie zasad higieny osobistej,
 - ✓ wdrażanie programów profilaktyki uzależnień, których celem jest ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie,
- 6) pracownikami artystycznymi:
 - ✓ kontakt szkoły dotyczący organizowania praktyk uczniowskich według potrzeb i możliwości,
- 7) wyższymi uczelniami
 - ✓ organizowanie spotkań informacyjnych dotyczących profilu uczelni i rekrutacji,
 - ✓ organizowanie zwiedzania pracowni uczelni artystycznych,
 - ✓ organizowanie wyjazdów na wystawy końcoworoczne w uczelniach artystycznych,
 - ✓ warsztaty prowadzone przez pracowników uczelni w szkole i na uczelni
 - ✓ spotkania autorskie z pracownikami, studentami, absolwentami uczelni artystycznych,
 - ✓ organizowanie wystaw indywidualnych i zbiorowych pracowników, studentów i absolwentów uczelni artystycznych na terenie szkoły,
- 8) szkołami niższego stopnia, przedszkolami i instytucjami wychowawczo-opiekuńczymi:
 - ✓ organizowanie spotkań prezentujących szkołę,
 - ✓ organizowanie Dnia Otwartego Szkoły
 - ✓ organizowanie Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego dla uczniów siódmych i ósmych klas szkoły podstawowej,
 - ✓ udział w giełdach i targach edukacyjnych,
 - ✓ organizowanie warsztatów i akcji plastycznych,
- 9) szkołami o charakterze artystycznym w obrębie Unii Europejskiej (wg możliwości i potrzeb).

VII. EWALUACJA OSIĄGNIĘCIA CELU/WYNIKÓW/PROCESU DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZYCH I PROFILAKTYCZNYCH

Proces oceny skuteczności działań wychowawczych i profilaktycznych szkoły opiera się na uporządkowanej, logicznej i systematycznej działalności, której wyniki są wykorzystywane w celu doskonalenia oddziaływań szkoły. Ewaluacja będzie przebiegać w następujących krokach:

- 1) określenie celu ewaluacji, czy będzie to ewaluacja celu, wyników, czy procesu;
- 2) określenie głównych realizatorów i odbiorców działań ewaluacyjnych;
- 3) określenie wskaźników ewaluacyjnych;
- 4) określenie pytań na temat wskaźników ewaluacyjnych;
- 5) określenie źródeł informacji ewaluacyjnych;
- 6) określenie procedury ewaluacyjnej;
- 7) dobór metod i narzędzi ewaluacyjnych;
- 8) gromadzenie danych ewaluacyjnych;
- 9) analiza zgromadzonych danych ewaluacyjnych;
- 10) interpretacja uzyskanych wyników;
- 11) konfrontacja zamierzonych celów wychowawczych i profilaktycznych z osiągnięciami;
- 12) Modyfikacja programu wychowawczo profilaktycznego szkoły.

Wnioski z ewaluacji programu wychowawczo-profilaktycznego, realizowanego w roku szkolnym 2024/2025

Ewaluację szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego przeprowadzono na podstawie sprawozdań z jego realizacji, przygotowanych przez wychowawców i nauczycieli, oraz obserwacji i rozmów z uczniami oraz rodzicami.

Wysunięto następujące wnioski:

1. Zaobserwowano wzrost liczby uczniów, którzy pozostają w opiece specjalistycznej, głównie terapeutycznej i psychiatrycznej oraz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, dysfunkcjami i z niepełnosprawnościami.
2. W roku szkolnym 2025/26 należy kontynuować działania skierowane na radzenie sobie przez uczniów z trudnymi emocjami. W planowanej diagnozie uczniów należy uwzględnić badanie kondycji psychofizycznej (zagrożenie depresją, zagrożenie cyberprzemocą, zaburzeniami odżywiania, zachowania ryzykowne, zachowania związane z tożsamością płciową).

3. Negatywny nastrój, niska samoocena, problemy interpersonalne i subiektywne poczucie braku efektywności w działaniu uczniów wpływają na występowanie u nich problemów emocjonalnych i funkcjonalnych.
4. Obserwacja niskiej motywacji do udziału uczniów w zajęciach szkolnych jest wskazaniem do kontynuacji wdrożonego wewnątrzszkolnego programu naprawczego *Poprawa frekwencji*.
5. Uczniowie początkowych klas wykazują trudności funkcjonalne i adaptacyjne związane ze zmianą środowiska szkolnego i zamieszkaniem w internacie.
6. Sukcesy i osiągnięcia uczniów w trakcie konkursów, egzaminów dyplomowych i maturalnych wskazują na wysoki poziom kształcenia.

VIII. PODSTAWOWE KIERUNKI REALIZACJI POLITYKI OŚWIATOWEJ PAŃSTWA W ROKU SZKOLNYM 2025/2026

1. Kształtowanie myślenia analitycznego poprzez interdyscyplinarne podejście do nauczania przedmiotów przyrodniczych i ścisłych oraz poprzez rozwijanie umiejętności matematycznych w kształceniu ogólnym.
2. Szkoła miejscem edukacji obywatelskiej - kształtowanie postaw patriotycznych, społecznych i obywatelskich, odpowiedzialności za region i ojczyznę, dbałości o bezpieczeństwo własne i innych.
3. Promocja zdrowego trybu życia w szkole - kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych. Wspieranie aktywności fizycznej uczniów.
4. Profilaktyka przemocy rówieśniczej. Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży, wsparcie w kryzysach psychicznych.
5. Promowanie higieny cyfrowej i bezpiecznego poruszania się w sieci. Rozwijanie umiejętności krytycznej analizy informacji dostępnych w Internecie. Poprawne metodycznie wykorzystywanie przez nauczycieli nowoczesnych technologii, w szczególności opartych na sztucznej inteligencji oraz korzystanie z zasobów Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej.
6. Promocja kształcenia zawodowego w szkołach podstawowych oraz w środowisku pracodawców. Wzmocnienie roli doradztwa zawodowego.
7. Rozwijanie zainteresowania kulturą i językiem polskim wśród Polonii. Nauczanie języka polskiego w środowiskach polonijnych.
8. Wspieranie aktywności poznawczej i poczucia sprawczości ucznia poprzez promowanie oceniania kształtującego i metod aktywizujących w dydaktyce.

IX. REKOMENDACJE WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNE CEA NA ROK 2024/2025

1. Poszerzanie przez nauczycieli znajomości literatury psychologicznej i pedagogicznej kształcenia artystycznego ze szczególnym uwzględnieniem wydawnictw CEA.
2. Zaangażowanie nauczycieli wszystkich specjalności w organizację pomocy psychologiczno- pedagogicznej w szkołach artystycznych.
3. Diagnoza czynników chroniących i czynników ryzyka oraz zachowań ryzykownych wśród uczniów szkół artystycznych.

X. DIAGNOZA SYTUACJI WYCHOWAWCZEJ

Systematycznie każdego roku przeprowadzana jest diagnoza środowiska, analizuje się potrzeby i zasoby szkoły z obszaru wychowania i profilaktyki w szkole na podstawie:

- 1) kierunków polityki oświatowej państwa i rekomendacji CEA na bieżący rok szkolny;
- 2) wniosków z nadzoru pedagogicznego;
- 3) wyników ewaluacji wewnętrznej;
- 4) ankiety skierowanej do uczniów, rodziców i nauczycieli na temat czynników chroniących i ryzyka w środowisku szkolnym;
- 5) wniosków i analiz z pracy zespołów klasowych, zespołów przedmiotowych, zespołu wychowawców;
- 6) ewaluacji wcześniejszego programu wychowawczo-profilaktycznego realizowanego w roku szkolnym 2024/2025;
- 7) spostrzeżeń i uwag wychowawcy na temat klasy;
- 8) analizy dokumentacji szkolnej;
- 9) obserwacji bieżących zachowań uczniów na terenie szkoły, analiza uwag wpisanych do dziennika;
- 10) przeprowadzonych psychologicznych badań przesiewowych w kierunku zaburzeń nastroju;
- 11) sprawozdania z zewnętrznych programów profilaktycznych w szkole.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy wyodrębniono czynniki chroniące i czynniki ryzyka występujące w naszej szkole.

Szkoła zapewnia bezpieczne warunki do nauki i poczucie bezpieczeństwa uczniów. Ma wykwalifikowaną kadrę, bardzo dobrą bazę dydaktyczną i bardzo dobre warunki do pracy i nauki. Czynniki chroniące wpływające bezpośrednio ze środowiska szkoły takie jak tradycje szkolne, pozytywne wzorce nauczycieli i wychowawców, personalizacja uczniów,

różnorodność działań integrujących środowisko, możliwość rozwoju poprzez uczestniczenie w konkursach, olimpiadach, współpraca ze środowiskiem lokalnym mają znaczący wpływ na pozytywną atmosferę w szkole. Ankietowani uczniowie oceniają atmosferę szkoły jako dobrą i przyjazną (82%), która sprzyja ich rozwojowi.

Z przeprowadzonych badań wynika, że 90% uczniów czuje się w szkole bezpiecznie, jednak część osób wykazuje trudności funkcjonalne i adaptacyjne związane ze zmianą środowiska szkolnego i zamieszkaniem w internacie. Większość z nich uważa, że nauczyciele udzielają im wsparcia i pomocy, wiedzą także, że mogą się zwrócić do nich o pomoc w sytuacji wystąpienia trudności.

Zdiagnozowano ponownie problem z systematycznym uczęszczaniem uczniów na zajęcia szkolne i z motywacją do nauki.

Incydentalnie młodzież podejmuje ryzykowne zachowania typu: palenie tytoniu, spożywanie alkoholu, nadużywanie środków psychotropowych, zachowania autoagresywne.

Część uczniów ma trudności z radzeniem sobie ze stresem, samoregulacją emocji, ma obniżoną kondycję psychofizyczną przejawiającą się w postaci stanów depresyjnych, niskimi kompetencjami w umiejętnościach rozwiązywania sytuacji trudnych i problemowych, niską motywacją w działaniu.

Na bieżąco wdrażane są nowe działania z zakresu realizacji programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły w postaci organizowanych warsztatów, tematycznych spotkań ze specjalistami, wdrażaniem programów profilaktycznych, szkoleń dla kadry pedagogicznej.

XI. ZADANIA I FORMY DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZYCH I PROFILAKTYCZNYCH

OBSZAR: ROZWÓJ ARTYSTYCZNY UCZNIA

Cel ogólny	Zadania i formy realizacji
Zdobywanie i aktualizacja wiedzy oraz doskonalenie umiejętności	– rozwijanie zainteresowań i doskonalenie umiejętności uczniów poprzez ich udział w zajęciach pozalekcyjnych, warsztatach artystycznych, plenerach, spotkaniach, wycieczkach przedmiotowych, – udział uczniów w plenerach i konkursach szkolnych, regionalnych ogólnopolskich i międzynarodowych

Rozwijanie kreatywności i wrażliwości artystycznej	– stymulowanie, rozwijanie myślenia twórczego na zajęciach przedmiotów artystycznych i godzinach z wychowawcą, – udział uczniów w wystawach, spotkaniach autorskich, akcjach plastycznych, lekcjach muzealnych, konferencjach, – stwarzanie możliwości realizacji projektów artystycznych na rzecz środowiska
Prezentacja dokonań uczniów	– stwarzanie uczniom warunków do prezentacji osiągnięć artystycznych poprzez organizację wystaw, prezentacji realizacji multimedialnych, spektakli teatralnych, wieczorów literackich itp.

OBSZAR: DOJRZAŁOŚĆ DUCHOWA

Cel ogólny	Zadania i formy realizacji
Przygotowanie do rozpoznawania i hierarchizacji wartości moralnych i dokonywania wyborów	– ukazywanie pozytywnych wzorców osobowych, – dyskusje na temat hierarchii wartości przy okazji omawiania tekstów literackich (w szczególności na lekcjach języka polskiego), – kształtowanie umiejętności wyboru wartości moralnych i duchowych (w szczególności na lekcjach religii, etyki, spotkaniach z wychowawcą), – kształtowanie hierarchii systemu wartości, w którym zdrowie zajmuje wysoką pozycję, – kształtowanie krytycznego myślenia i wspomaganie uczniów w konstruktywnym podejmowaniu decyzji w sytuacjach trudnych, – udział uczniów w rekolekcjach wielkopostnych

OBSZAR: DOJRZAŁOŚĆ PSYCHICZNA (EMOCJONALNA I INTELEKTUALNA)

Cel ogólny	Zadania i formy realizacji
Kreowanie własnej osobowości i gotowość do samorozwoju	– poruszanie na lekcjach wychowawczych oraz innych zajęciach problemów związanych z samopoznaniem, budowaniem poczucia własnej wartości,

	– zdobywanie i rozwijanie umiejętności asertywnych, radzenia sobie z odrzuceniem, – kształtowanie umiejętności postrzegania sukcesu, planowania pracy, analizy wpływów i zależności, podejmowania decyzji, przewodzenia w grupie, gospodarowania własnym czasem (w szczególności na zajęciach z wychowawcą i lekcjach specjalności artystycznej), – rozwijanie zainteresowań uczniów poprzez zorganizowanie zajęć pozalekcyjnych, wycieczek przedmiotowych, wyjazdów na spotkania, wykłady i prelekcje, – rozpowszechnianie informacji o ważnych wydarzeniach kulturalnych, – rozwijanie umiejętności rozpoznawania dzieł sztuki, rozbudzanie potrzeb czytelniczych, aktywizowanie uczniów, konfrontowanie wiedzy i umiejętności z różnych dziedzin poprzez udział w konkursach wewnętrznych i zewnętrznych, – pomaganie w określaniu indywidualnych predyspozycji ucznia dotyczących dalszego kształcenia, wyboru zawodu (nauczyciele przedmiotów artystycznych, wychowawcy, pedagog szkolny, spotkania ze studentami, pracownikami uczelni, pracownikami PUP, wizyty na uczelniach i w pracowniach artystycznych), – przygotowanie do właściwej samooceny, dostrzegania własnych słabych i mocnych stron poprzez analizę frekwencji i wyników nauczania oraz samoocenę zachowania, – uświadamianie uczniom skutków nieobecności na zajęciach w kontekście realizacji programu nauczania poprzez systematyczne sprawdzanie obecności i terminowości realizowanych prac
Dbłość o zdrowie psychiczne	– uświadamianie uczniom wpływu stresu na organizm, zdrowie i życie, wskazywanie dobrych sposobów radzenia sobie ze stresem (w szczególności na lekcjach wychowawczych), – wskazanie uczniom alternatywnych form spędzania wolnego czasu poprzez organizację dodatkowych zajęć pozalekcyjnych, – dbanie w procesie dydaktycznym o higienę pracy umysłowej uczniów, – pomoc uczniom przeżywającym sytuacje kryzysowe, stany

	depresyjne, – kontaktowanie uczniów z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, ośrodkiem interwencji kryzysowej (wg potrzeb)
Wzmacnianie więzi narodowych i środowiskowych	– poznawanie tradycji narodowej, podkreślanie roli tematyki patriotycznej w nauczaniu wszystkich przedmiotów, zwłaszcza historii, j. polskiego, wiedzy o społeczeństwie, edukacji dla bezpieczeństwa oraz na lekcjach wychowawczych, – poznanie bogactwa i różnorodności dziedzictwa kultury polskiej poprzez organizowanie wycieczek, udział w wystawach, wykładach, konferencjach, prezentacjach, – przypominanie o rocznicach, świętach państwowych, – reprezentowanie szkoły (poczet sztandarowy) na uroczystościach środowiskowych, – zachęcanie młodzieży do uczestniczenia w uroczystościach regionalnych, zwłaszcza tych o charakterze patriotycznym
Kształtowanie postawy szacunku dla dziedzictwa kulturowego regionu, kraju, Europy, świata	– poznawanie przez uczniów dziedzictwa kulturowego „Małych Ojczyzn”, – poznawanie sztuki europejskiej ze wskazaniem na różnorodność kształtujących ją kontekstów historycznych, geograficznych, kulturowych i religijnych (w szczególności na lekcjach historii sztuki), – poznawanie sztuki polskiej w kontekście historycznych warunków jej rozwoju oraz zależności kulturowych w stosunku do Europy i Orientu (w szczególności na lekcjach historii sztuki), – organizowanie wyjazdów w celu poznawania szeroko pojętego dziedzictwa kulturowego oraz osiągnięć współczesnej kultury, – współpraca z placówkami kulturalnymi, – kształtowanie szacunku dla symboli narodowych, – współpraca ze szkołami Unii Europejskiej w celu poznawania tamtejszego dziedzictwa i tradycji, – poznanie zasad funkcjonowania Unii Europejskiej na lekcjach wiedzy o społeczeństwie, – poznanie dziedzictwa i tradycji Francji i Anglii na lekcjach języka francuskiego i angielskiego.

OBSZAR: DOJRZAŁOŚĆ SPOŁECZNA

Cel ogólny	Zadania i formy realizacji
Komunikowanie się i współpraca z innymi	– przeprowadzenie warsztatów integracyjnych w klasach pierwszych, – wprowadzanie krótkich ćwiczeń integrujących zespół klasowy na lekcjach wychowawczych, – kształcenie umiejętności komunikacyjnych, aktywnego słuchania, zapoznanie z barierami komunikacyjnymi na zajęciach z różnych przedmiotów, zwłaszcza na lekcjach wychowawczych, – przygotowywanie uczniów oraz kształtowanie u nich umiejętności związanych z wystąpieniem publicznym, opanowaniem tremy w trakcie wernisaży autorskich, konferencji naukowych, egzaminu dyplomowego, na imprezach organizowanych w szkole, giełdach zawodowych oraz podczas wyjazdów do szkół podstawowych, – nabywanie i doskonalenie umiejętności rozwiązywania konfliktów, umiejętności negocjacyjnych na zajęciach z różnych przedmiotów, zwłaszcza na lekcjach wychowawczych, – rozwijanie umiejętności radzenia sobie z własną złością i presją innych, zapobieganie przejawom agresji (w szczególności na spotkaniach z wychowawcą, pedagogiem szkolnym)
Przestrzeganie zasad obowiązujących w szkole	– zapoznanie uczniów z zasadami i normami obowiązującymi w szkole (Statut, regulaminy), – zapoznanie uczniów z kryteriami ocen zachowania, zasadami klasyfikowania i oceniania oraz wymaganiami edukacyjnymi, – przestrzeganie zasad nagradzania i karania uczniów, – dbanie o dobrą frekwencję uczniów (przypominanie uczniom i rodzicom o podstawowym obowiązku ucznia – systematycznym uczęszczaniu na zajęcia szkolne, zwracanie uwagi na to, aby podawane powody nieobecności były zgodne ze stanem faktycznym), – zwracanie uwagi na poszanowanie mienia społecznego

	(dbanie o sprzęt w klasach, pracowniach na terenie obiektów szkolnych i internatu), – spotkania wychowawców w celu wspólnego ustalenia oceny zachowania wychowanków, – kształtowanie nawyków bezpiecznego zachowania na terenie szkoły na wszystkich zajęciach, – doskonalenie kulturalnego zachowania na terenie szkoły i poza nią na wszystkich zajęciach i poza nimi, posługiwanie się poprawną polszczyzną, – stałe działanie: <i>Każdy nauczyciel – nauczycielem języka polskiego i historii</i>, – poznanie obowiązujących przepisów prawa autorskiego, zasad korzystania z cudzych utworów oraz zasad ochrony wizerunku (w szczególności na lekcjach informatyki, podstaw fotografii i filmu, fotografii artystycznej),
Kultywowanie tradycji szkolnych, promowanie osiągnięć Liceum	– aktywne uczestniczenie uczniów i nauczycieli w życiu szkoły, – włączanie uczniów do organizowania uroczystości, imprez szkolnych, uwzględnianie ich inicjatywy w przygotowaniu tychże: ✓ akademie z okazji Dnia Edukacji Narodowej, Święta Niepodległości, Święta Konstytucji 3 Maja, ✓ szkolna Wigilia oraz klasowe spotkania opłatkowe, ✓ Bał Matejkowski, ✓ Dzień Otwarty, ✓ studniówka, ✓ uroczyste pożegnanie absolwentów, ✓ przygotowanie i otwarcie wystawy końcoworocznej, Dzień Patrona, ✓ odwiedzanie grobów zmarłych profesorów i pracowników naszej szkoły w Nowym Wiśniczu i Bochni z okazji 1. listopada, ✓ otrzęsiny klas pierwszych, ✓ klasowe i szkolne spotkania ze św. Mikołajem, ✓ udział uczniów w wernisażach wystaw organizowanych przez szkołę, – zapoznanie uczniów z historią Liceum oraz jego wybitnymi absolwentami (lekcje wychowawcze, spotkania

	z absolwentami), – prowadzenie szkolnej strony WWW, profilu szkoły na Facebooku, – opracowywanie materiałów promocyjnych według projektów uczniów i nauczycieli, – organizowanie spotkań na potrzeby promocji szkoły i rekrutacji, – współpraca z mediami, – współuczestniczenie młodzieży w organizowaniu uroczystości jubileuszowych szkoły, – prowadzenie działalności artystycznej, społecznej i innej przez nauczycieli i uczniów, – uczestniczenie społeczności szkolnej we Mszy św. w dniu inauguracji i zakończenia roku szkolnego, – gromadzenie informacji i dokumentów potwierdzających osiągnięcia uczniów (wicedyrektor ds. art.)
Opieka nad młodzieżą zagrożoną niedostosowaniem społecznym i demoralizacją	– opracowanie w każdym roku szkolnym diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym czynników chroniących i czynników ryzyka (pedagog i psycholog szkolny), – zapoznanie się wychowawców z warunkami domowymi, rodzinnymi, zdrowotnymi uczniów (wywiad, rozmowy, ankiety, obserwacje, analiza dokumentów), – badanie przypadków (ilość, rodzaj, źródło) społecznego nieprzystosowania uczniów naszej szkoły, – pomoc uczniom stykającym się z przemocą i agresją, – organizowanie prelekcji związanych z przeciwdziałaniem agresji (wg potrzeb), – rozmowy z rodzicami, opiekunami mającymi problemy wychowawcze; współpraca w rozwiązywaniu tych problemów, – otoczenie szczególną opieką uczniów mających trudności z adaptacją w środowisku, – kontaktowanie uczniów z poradnią psychologiczno-pedagogiczną (wg potrzeb), – współpraca z Policją (wg potrzeb)

Rozwijanie samorządności uczniów	– zachęcanie uczniów do działalności samorządowej, – spotkania Dyrekcji z Samorządem Uczniowskim w celu prezentacji opracowanego planu działań na dany rok, – opiekun Samorządu występuje w obronie praw uczniów, inspiruje i koordynuje działania uczniowskie, jest źródłem dobrych rad, dotyczących tego jak rozwiązywać problemy, – udział, za zgodą Dyrektora, przedstawicieli Samorządu w częściach posiedzeń Rady Pedagogicznej dotyczących spraw uczniów, – udział uczniów w organizowaniu imprez klasowych i szkolnych (wycieczki, plenery, konkursy, spotkania z ciekawymi ludźmi),
Kształtowanie świadomości ekologicznej	– kształtowanie właściwych postaw ekologicznych, odpowiedzialności za obecny i przyszły stan środowiska, w szczególności na lekcjach biologii, etyki, religii i spotkaniach z wychowawcą oraz na wycieczkach, – uświadomienie różnorodności sposobów negatywnego i pozytywnego oddziaływania ludzi na środowisko, w szczególności na lekcjach biologii i geografii
Wychowanie prorodzinne	– przygotowanie do świadomego i dojrzałego podejmowania ról społecznych i rodzinnych poprzez organizowanie wychowania prorodzinnego, – uwzględnianie w tematyce lekcji wychowawczych znaczenia rodziny w zaspokajaniu potrzeb oraz wartości płynących z tradycji rodzinnej

OBSZAR: DOJRZAŁOŚĆ FIZYCZNA

Cel ogólny	Zadania i formy realizacji
Dbłość o zdrowie fizyczne	– organizowanie zajęć sportowo-rekreacyjnych, – uwzględnianie aspektu krajoznawczo turystycznego w ramach wycieczek przedmiotowych i plenerów, – organizowanie prelekcji dla uczniów i o tematyce prozdrowotnej, – zapoznavanie się wychowawców z problemami zdrowotnymi

	wychowanków, – propagowanie zdrowego stylu życia w szczególności na lekcjach wychowania fizycznego, wychowawczych, – propagowanie efektywnego wykorzystania czasu wolnego na pracę i wypoczynek (godziny z wychowawcą, rozmowy z wychowawcą w internacie, nauczycielem specjalności artystycznej), – organizowanie pogadanek, prelekcji związanych z dbaniem o higienę osobistą
--	--

OBSZAR: PROFILAKTYKA ZAGROŻEŃ

Cel ogólny	Zadania i formy realizacji
Brak wypadków i sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu	– przeszkolenie uczniów w zakresie bhp (wszyscy nauczyciele na pierwszych zajęciach w danym roku szkolnym), – monitorowanie przestrzegania przepisów bhp przez uczniów, – przeszkolenie uczniów w zakresie zasad bezpiecznego podróżowania i zapobiegania sytuacjom zagrażającym zdrowiu podczas zajęć poprzedzających wycieczkę i wyjścia w plener
Edukacja w kontekście zagrożeń współczesnego świata oraz kształtowanie bezpiecznych zachowań w sieci.	– zapoznanie z zasadami bezpiecznego korzystania z zasobów Internetu (doboru właściwych treści, korzystania z odpowiednich stron, zawieranie znajomości przez Internet – pogadanki z wychowawcą, nauczyciele podczas zajęć komputerowych, – wykorzystywanie zasobów Internetu i platform edukacyjnych w celach edukacyjno-wychowawczych – zajęcia komputerowe, przygotowanie do nauki zdalnej, – wykorzystywanie zasobów Internetu i platform edukacyjnych w celach edukacyjno-wychowawczych – podczas zajęć komputerowych, wykorzystanie wiedzy podczas nauki zdalnej, tworzenie materiałów, prezentacji, zadań domowych na zajęcia, komunikowanie się z nauczycielami i rówieśnikami, korzystanie z wykładów i prelekcji online, – stosowanie zasad zgodnych z zasadami życia społecznego, korzystanie z portali społecznościowych zgodnie

	z poszanowaniem osób i ich dóbr osobistych i zasadami właściwej grupowej komunikacji – pogadanki na zajęciach z wychowawcą, udział w zajęciach z okazji Dnia Bezpiecznego Internetu, – informowanie uczniów o obowiązujących procedurach postępowania nauczycieli i wychowawców oraz metodach współpracy szkoły z Policją w sytuacjach zagrożenia narkomanią, – zapobieganie uzależnieniom: nikotynizmowi, alkoholizmowi, narkomanii itp. poprzez organizowanie pogadek, spotkań profilaktycznych, konkursów, akcji profilaktycznych, – przekazywanie informacji o chorobach cywilizacyjnych na lekcjach wychowawczych i biologii, – omawianie na lekcjach wychowawczych i biologii zagadnień związanych z chorobami zakaźnymi, zwłaszcza AIDS, – przeciwdziałanie zagrożeniom ze strony sekt i innych grup nieformalnych poprzez przekazywanie wiedzy na ich temat, sposobów werbowania członków, instytucji wspierających, – dostrzeganie, zwłaszcza na lekcjach informatyki i wychowawczych, wpływu mediów na życie i zachowanie ludzi oraz całych społeczeństw, – edukacja uczniów w zakresie zachowania bezpieczeństwa w sieci (podejmowanie tematyki na godzinach wychowawczych, udział w prelekcjach, warsztatach) – edukacja uczniów na temat przejawów agresji i przemocy, dobrej komunikacji i funkcjonowania w grupie rówieśniczej
--	---

OBSZAR: POMOC PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA

Cel ogólny	Zadania i formy realizacji
Organizowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej	– zdobywanie wiedzy na temat uczniów, ich kondycji psychicznej, sytuacji socjalno-bytowej poprzez analizę podań, kart informacyjnych, opinii, dokumentacji medycznej, obserwację uczniów, wywiad, – pomoc uczniom przeżywającym sytuacje kryzysowe poprzez rozmowy indywidualne z uczniem, wymianę informacji na linii

	nauczyciel –wychowawca – pedagog, – wdrożenie działań pomocowych ze względu na zaistniałą sytuację oraz diagnozę problemów poprzez rozmowy indywidualne i zajęcia grupowe
--	--

OBSZAR: ROZWÓJ KOMPETENCJI
PSYCHOLOGICZNYCH I WYCHOWAWCZYCH NAUCZYCIELI

Cel ogólny	Zadania i formy realizacji
Rozwijanie kompetencji psychologicznych i wychowawczych nauczycieli	– zorganizowanie warsztatów, szkoleń, wykładów, konferencji, spotkań rozwijających kompetencje nauczycieli, – udział nauczycieli w zewnętrznych formach doskonalenia nauczycieli, – samodoskonalenie nauczycieli.

Bibliografia:

- [1] CENTRUM EDUKACJI ARTYSTYCZNEJ, *Ramowy schemat programu wychowawczo-profilaktycznego* [online], [dostęp: wrzesień 2022], <https://www.gov.pl/web/cea/ramowy-schemat-programu-wychowawczo-profilaktycznego>
- [2] GAŚ Z .B., POLESZAK W., *Opracowujemy i ewaluujemy program wychowawczo-profilaktyczny szkoły*, Warszawa 2017, ISBN 978-83-65450-85-2
- [3] *Program wychowawczo-profilaktyczny szkoły i placówki oświatowej. Materiały szkoleniowe dla nauczycieli konsultantów i doradców metodycznych*, pod. red. Doroty Macander i Marii Talar, Warszawa 2017, ISBN 978-83-65450-84-5